
Bartosz Błaszczak

ZIELONI W FINLANDII – HISTORIA I POZYCJA NA KRAJOWYM RYNKU WYBORCZYM

KORZENIE ZIELONYCH W FINLANDII jako ruchu politycznego sięgają końca lat 70. XX wieku, wtedy to na scenie politycznej zaczęły działać radykalne ruchy protestu powiązane z szeroko rozumianymi kwestiami ekologicznymi. Jednocześnie zaczęła rosnąć wśród obywateli świadomość dotycząca pogarszającego się stanu środowiska naturalnego, zaczęto promować alternatywne idee związane między innymi: z równością płci, postmaterialną orientacją życiową i kwestią nierozprzestrzeniania energii atomowej. W tym czasie działania grup ekologicznych koncentrowały się głównie na organizowaniu i przeprowadzaniu akcji bezpośrednich związanych przede wszystkim z ochroną środowiska naturalnego.

Początki oficjalnego formowania się organizacji ekologicznych na fińskiej scenie politycznej przypadają na 1976 rok. Wtedy to, po raz pierwszy w wyborach lokalnych wystartowała w Helsinkach niezależna lista wyborcza. W jej skład wchodziły działacze tzw. nowych ruchów społecznych (począwszy od Zielonych feministek i ruchów studenckich, poprzez Zielonych o orientacji socjalnej i ruchów lokalnych, a na skrajnych Zielonych i społecznych organizacjach ochrony środowiska kończąc). Z tych właśnie niezależnych i niepowiązanych ze sobą wcześniej organizacji i pojedynczych aktywistów (często posiadających mandat radnych lokalnych samorządów), wyrosła Liga Zielonych – Vihreä Liitto (VIHR), której oficjalne utworzenie datuje się na luty 1987 roku¹. Po długich debatach wśród jej członków oraz po rozpatrzeniu wszystkich wad i zalet jej formalnego i nieformalnego funkcjonowania, została ona zarejestrowana jako partia polityczna dopiero w 1988 roku. Dwa lata później spo-

¹ K. Ziliacus, *New Politics in Finland: The Green and The Left Wing in the 1990s*, „West European Politics” 2001, vol. 24, no 1, s. 31.

rządzono i uchwalono pierwszy Zielony Manifest, który stał się deklaracją programową partii w wyborach parlamentarnych w 1991 roku².

STRUKTURA I FINANSE PARTII

LIGA ZIELONYCH TO JEDNA z dwóch fińskich partii, obok Przymierza Lewicowego, która w stworzonym przez Jana Sundberga wymiarze egalitaryzm – hierarchiczność, posiada strukturę egalitarną³. O ułożeniu danej partii na osi decyduje sześć czynników (z których Zieloni spełniają pięć pierwszych):

- po pierwsze, obligatoryjna rotacja liderów partyjnych;
- po drugie, „dobrowolność” komitetu wykonawczego partii (oznaczająca pozostawanie pod wpływem wskazówek i wytycznych kongresu partii);
- po trzecie, równa reprezentacja kobiet i mężczyzn we władzach wykonawczych partii;
- po czwarte, odbywający się co najmniej raz w roku kongres partii, mający na celu zwiększenie uczestnictwa w procesie decyzyjnym szeregowych członków partii;
- po piąte, zmniejszenie dystansu pomiędzy liderem partii a szeregowymi członkami organizacji, dzięki istnieniu komitetu wykonawczego, pochodzącego bezpośrednio z wyborów dokonywanych przez i spośród wszystkich członków ugrupowania;
- po szóste, ograniczenie roli szefa partii jedynie do przewodniczenia komitetowi wykonawczemu⁴.

Poza tym, że struktura partyjna fińskich Zielonych ma charakter egalitarny ma ona również naturę federacyjną⁵. Oparta jest ona w głównej mierze na regionalnych oddziałach partii, a także na wielu organizacjach i ruchach społecznych o lokalnym zasięgu, które corocznie wysyłają delegatów na ogólnokrajowy kongres partii. Kongres ten wybiera spośród delegatów przewodniczącego, trzech zastępców, ośmiu członków komitetu wykonawczego i sekretarza, którzy odpowiadają za codzienne funkcjonowanie Vihreä Liitto. Kongres wybiera także radę partii składającą się z 40 członków. Aby zapewnić sprawne funkcjonowanie partia zatrudnia sześciu etatowych pracowników w głównej siedzibie w Helsinkach. Pozostałe funkcje w sztabie głównym jak też w oddziałach terenowych wykonują przede wszystkim wolon-

² J. Paastela, *Finland*, „Environmental Politics” 2002, vol. 11, no 1, s. 17.

³ K. Ziliacus, *op.cit.*, s. 39.

⁴ *Ibidem*, s. 39.

⁵ M. Żmigrodzki (red.), *Encyklopedia politologii*. tom 3: *Partie i systemy partyjne*, Kraków 1999, s. 98.

tariusze. Stali współpracownicy związani z funkcjonowaniem partii w parlamencie są opłacani pośrednio z funduszy państwowych.

Finanse Zielonych, jak też innych partii, pochodzą przede wszystkim z budżetu państwa. Finansowanie odbywa się poprzez dotację, nazywaną „wsparciem partyjnym”, przysługującą każdej zarejestrowanej partii w wysokości 63 000 euro rocznie na każdego członka parlamentu, którego partia posiada w parlamencie. Dodatkowo każdy z około 2700 członków partii opłaca drobne składki członkowskie. Również członkowie lokalnych rad samorządowych odprowadzają procent swoich dochodów z rady na konto lokalne partii. Podobnie jak inne partie Vihreä Liitto (VIHR) otrzymuje dodatkowo finansowe wsparcie na druk gazety lub periodyku partyjnego, w ich przypadku jest to wydawany w nakładzie 4000 tygodnik „Vihreä Lanka”.

KWESTIE PROGRAMOWE

PROGRAM FIŃSKICH ZIELONYCH pod koniec lat 90. XX wieku opierał się na pięciu podstawowych punktach:

1. **Proekologiczny rozwój** – na plan pierwszy wysuwała się modernizacja fińskiego społeczeństwa, obejmująca przede wszystkim takie kwestie, jak: wprowadzenie tzw. indeksu „zielonego” dochodu narodowego brutto, zmiana obciążeń podatkowych dla pracodawców (wdrożenie w życie tzw. ekopodatku), zwiększenie funduszy na badania i wprowadzenie w życie ekologicznych źródeł energii, a także uregulowanie spraw związanych z produkcją żywności modyfikowanej genetycznie.
2. **Reforma systemu zatrudnienia i bezpieczeństwa socjalnego** – Zieloni posiadali swój własny projekt reformy systemu, którego autorem był ówczesny Minister Zdrowia i Spraw Socjalnych Osmo Soininvaara. Projekt ten przewidywał, między innymi:
 - ustanowienie płacy zasadniczej (podstawowej) na podstawie indywidualnego zaangażowania obywateli;
 - adaptację rozwiązań dotyczących zabezpieczeń socjalnych dla nowo kształtującego się społeczeństwa ponowoczesnego funkcjonującego na rynku globalnym;
 - wykorzystanie nowych technologii;
 - wprowadzenie przepisów ułatwiających walkę z bezrobociem (szczególnie długotrwałym);
 - reformę publicznej służby zdrowia.
3. **Socjalna, seksualna, regionalna i kulturowa solidarność** – u podstaw programowych partii leżały przede wszystkim:

- kwestie feminizmu i równego uczestnictwa mężczyzn i kobiet w życiu państwowym;
 - wprowadzenie rozwiązań zapewniających zwiększenie praw mniejszości seksualnych;
 - zagwarantowanie godnych warunków życia dla uchodźców znajdujących się na terytorium Finlandii.
4. **Rozwój demokracji bezpośredniej** – mającej na celu zwiększenie roli i zaangażowania wszelkich ruchów społecznych w procesie decyzyjnym na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Szczególnie w sprawach europejskich Zieloni kładli duży nacisk na otwartość i demokrację bezpośrednią. Ta przejrzystość i jawność powinna być szczególnie widoczna w procesie podejmowania decyzji w ramach wszystkich struktur Unii Europejskiej⁶.
5. **Współpraca międzynarodowa** – Zieloni widzieli w Unii Europejskiej i Narodach Zjednoczonych ważnych graczy na rynku światowym. Kwestie, które powinny pozostawać w gestii tych organizacji, to głównie sprawy związane z:
- ochroną środowiska w wymiarze ponadnarodowym;
 - przestrzeganiem praw człowieka;
 - nierozprzestrzenianiem broni atomowej;
 - zapobieganiem konfliktom zbrojnym i promocją idei światowego pokoju;
 - pomocą i określeniem standardów minimum socjalnego dla krajów Trzeciego Świata;
 - ustanowieniem podatków od zużytej energii i surowców nieodnawialnych⁷.

Zagadnieniami o charakterze ponadkrajowym, zajmowała się w partii specjalna grupa ds. międzynarodowych wspólnie z komitetem wykonawczym. Fińscy Zieloni byli za dalszym rozszerzeniem Unii Europejskiej na Wschód, co ich zdaniem miało spowodować wzmocnienie bezpieczeństwa całej Europy.

Fińscy Zieloni weszli w skład Europejskiej Organizacji Zielonych – European Green Coordination w 1989 roku (czyli już dwa lata po oficjalnym zarejestrowaniu) i od razu stali się jej aktywnymi członkami. W czerwcu 1993 roku w Kirkkonummi w Finlandii została założona przy aktywnym współudziale fińskich polityków związanych z VIHR Pekki Sauri i Pekki Haavisto Federacja Europejskich Partii Zielonych – Federation of European Green Parties⁸.

⁶ Informacje o Lidze Zielonych, www.vihreat.fi/en/node/208, 28.12.2007.

⁷ K. Ziliacus, *New Politics in Finland: The Green and The Left Wing in the 1990s*, „West European Politics” 2001, vol. 24, no 1, s. 39.

⁸ *Historia fińskich Zielonych*, www.vihreat.fi/en/node/909, 28.12.2007.

WYBORY PARLAMENTARNE

W SKŁAD JEDNOIZBOWEGO PARLAMENTU Finlandii – Eduskunty, wchodzi 200 deputowanych wybieranych w wyborach powszechnych co cztery lata, w trzecią niedzielę marca. Członkowie parlamentu wybierani są w głosowaniu bezpośrednim, tajnym i równym, zgodnie z proporcjonalną ordynacją wyborczą. Odstępstwem od tej reguły są Wyspy Alandzkie, gdzie do zdobycia jest zawsze tylko 1 mandat, a wybory z założenia muszą mieć charakter większościowy⁹. Przeliczanie głosów na mandaty odbywa się z wykorzystaniem metody d'Hondta.

Od 1976 roku czynne i bierne prawo wyborcze przysługuje każdemu obywatelowi, który w roku poprzedzającym rok wyborów ukończył 18 rok życia. Co ciekawe, prawa udziału w głosowaniu, z uwagi na zachowanie apolityczności armii, pozbawieni są zawodowi wojskowi¹⁰. Warto wspomnieć, że możliwe jest głosowanie wcześniejsze tzw. *advance voting*, w specjalnie do tego przygotowanych i wyznaczonych miejscach. Głosowanie to rozpoczyna się 11 dnia przed oficjalnym terminem wyborów i kończy 8 dnia przed wyborami w przypadku głosowania poza granicami kraju, i na 5 dni przed elekcją w przypadku głosowania na terytorium Finlandii. W wyjątkowych przypadkach dopuszczalne jest także głosowanie w domu wyborcy¹¹.

Kraj jest podzielony na 15 okręgów wyborczych zgodnie z granicami administracyjnymi. Każdy region wybiera różną liczbę deputowanych w zależności od liczby ludności jaka zamieszkuje dany okręg. Liczba przydzielonych mandatów ogłaszana jest na pół roku przed elekcją i waha się od 7 do 27¹². Ponownie wyjątkiem od tej reguły jest okręg Wysp Alandzkich, któremu, jak już wcześniej wspomniano, zawsze przysługuje 1 mandat¹³.

Po raz pierwszy Fińscy Zieloni (występując jako Lista Zielonych – Green Lists – Vihreat yhteislistat – niemająca formalnego statusu partii politycznej) wzięły udział w wyborach parlamentarnych w 1983 roku, wtedy właśnie zdołali wprowadzić do parlamentu dwóch swoich kandydatów. W kolejnych wyborach w 1987 r. (startując jako Zieloni – Greens – Vihreat) zdobyli 4% głosów i byli reprezentowani przez 4 deputowanych. Cztery lata później w 1991 r. VIHR (biorąca już udział w wyborach pod szyldem Ligi Zielonych – Green League – Vihrea Liitto) zanotowała prawie 3% wzrost poparcia do poziomu 6,8% głosów (10 deputowanych), by w kolejnej elekcji

⁹ M. Grzybowski, *Systemy polityczne współczesnej Skandynawii*, Warszawa 1989, s. 97, 98.

¹⁰ Idem, *Eduskunta Parlament Finlandii*, Warszawa 2001, s. 15.

¹¹ Wybory parlamentarne, <http://web.eduskunta.fi/Resource.phx/parliament/aboutparliament/presentation/elections.htx>, 28.12.2007.

¹² M. Grzybowski, *Systemy konstytucyjne państw skandynawskich*, Warszawa 1998, s. 53.

¹³ Wybory parlamentarne, <http://web.eduskunta.fi/Resource.phx/parliament/aboutparliament/presentation/elections.htx>, 28.12.2007.

(1995 r.) powtórzyć ponownie prawie ten sam wynik (6,5% głosów i 9 uzyskanych mandatów)¹⁴.

W latach dziewięćdziesiątych partia stała się piątą siłą polityczną w parlamencie, co miało spory wpływ na uzyskanie potencjału koalicyjnego, zważywszy na znaczny poziom fragmentaryzacji fińskiego systemu partyjnego¹⁵. W 1995 r. Zieloni, jako pierwsza europejska partia ekologiczna¹⁶, weszli w skład koalicji rządzącej (tzw. „tęczowa koalicja” lub Lipponen I), w której znaleźli się oprócz nich Fińska Partia Socjaldemokratyczna, Koalicja Narodowa, Przymierze Lewicowe i Szwedzka Partia Ludowa¹⁷. Premierem „rządu zatrudnienia i wspólnej odpowiedzialności” został Paavo Lipponen, a jedynym przedstawicielem VIHR w gabinecie był Pekka Haavisto (wieloletni członek Eduskunty w latach 1987–1995, ponownie wybrany na nową kadencję w 2007 roku),¹⁸ który stanął na czele Ministerstwa Ochrony Środowiska¹⁹. W wewnętrznej debacie partyjnej dyskutowano ówczesnie, co oczywiste, przede wszystkim na temat kwestii związanych z ochroną środowiska naturalnego, a w szczególności reformą Aktu Ochrony Przyrody (*Nature Conservation Act*), legislacyjnego unormowania dotyczącego lasów i cięć budżetowych w dziedzinie socjalnego bezpieczeństwa obywateli.

W kolejnych wyborach parlamentarnych, odbywających się w 1999 roku, Zieloni uzyskali 11 spośród 200 mandatów²⁰. Po wyborach nadal znajdowali się w składzie szerokiej koalicji rządzącej (tzw. Lipponen II), która pozostawała niezmienną przy władzy od 1995 roku. Liga Zielonych otrzymała w rządzie „1,5” ministerstwa: nowym Ministrem Środowiska został Satu Hassi, natomiast Osmo Soiniwaara został Ministrem Zdrowia i Spraw Socjalnych na okres dwóch lat (pół kadencji), po tym czasie jego miejsce zajęła Eva Biaudet z koalicyjnej Szwedzkiej Partii Ludowej²¹. Zieloni pozostawali w koalicji do maja 2002 roku, wtedy to na skutek zaakceptowania przez rząd budowy 5 elektrowni atomowych VIHR przeszedł do opozycji²².

Następne wybory w 2003 roku ponownie przyniosły Zielonym wzrost poparcia a tym samym liczba zdobytych mandatów zwiększyła się z 11 do 14. Jak przyznają

¹⁴ Wyniki wyborów parlamentarnych, www.stat.fi, 28.12.2007.

¹⁵ M. Żmigrodzki (red.), *Encyklopedia politologii*, t. 3: *Partie i systemy partyjne*, Kraków 1999, s. 98.

¹⁶ A. Antoszewski, R. Herbut (red.), *Demokracje zachodnioeuropejskie – Analiza porównawcza*, Wrocław 1997, s. 110.

¹⁷ J. Paastela, *Finland*, „Environmental Politics” 2002, vol. 11, no 1, s. 22.

¹⁸ *Pekka Haavisto*, http://en.wikipedia.org/wiki/Pekka_Haavisto, 28.12.2008.

¹⁹ *Historia fińskich Zielonych*, www.vihreat.fi/en/node/909, 28.12.2007.

²⁰ D. Arter, *The Finnish Election of 21 March 1999: Towards a Distinctive Model of Government?*, „West European Politics”, vol. 23, no 1, s. 180–186.

²¹ J. Paastela, *Finland*, „Environmental Politics” 2002, vol. 11, no 1, s. 26.

²² *Historia fińskich Zielonych*, www.vihreat.fi/en/node/909, 28.12.2007.

sami Zieloni wynik był dobry ale oczekiwania przedwyborcze były nieco większe. Jako przyczynę nieuzyskania większej liczby miejsc, wskazuje się na toczoną przeciwko Zielonym bardzo ostrą kampanię, która była związana z popieraną przez VIHR akcją legalizacji miękkich narkotyków. Dodatkowo dwie największe partie, Partia Centrum (*Finnish Centre*) i Fińska Partia Socjaldemokratyczna (*Social Democrats*) przekształciły wybory parlamentarne w swoiste referendum związane z wyborem nowego premiera. Głośno mówiono o tym, że to właśnie wyborcy powinni wybrać przyszłego szefa rządu spośród dwóch największych partii. Dobry wynik Zielonych nie pomógł im w ponownym wejściu w skład koalicji rządzącej (składającej się tym razem z 3 partii) Partii Centrum (*Finnish Centre Party*), Fińskiej Partii Socjaldemokratycznej (*Social Democratic Party*) i Szwedzkiej Partii Ludowej (*Swedish People's Party*).

Tabela 1. Poparcie dla Ligi Zielonych (VIHR) w wyborach parlamentarnych w Finlandii w latach 1983–2007

Wybory	Liczba uzyskanych głosów	Zmiana liczby głosów	% uzyskanych głosów	Liczba mandatów	Zmiana liczby mandatów
2007	234 429	+10 865	8,46%	15	+1
2003	223 564	+28 718	8,01%	14	+3
1999	194 846	+13 648	7,27%	11	+2
1995	181 198	-4 696	6,5%	9	-1
1991	185 894	+69 906	6,82%	10	+6
1987	115 988	+72 234	4,03%	4	+2
1983	43 754	—	1,47%	2	—

Źródło: A. Antoszewski, *Zielona fala? Udział zachodnioeuropejskich partii ekologicznych w rywalizacji politycznej*, [w:] *Prawo i polityka w ochronie środowiska. Studia z okazji 40 lecia pracy naukowej Jerzego Sommera*, Wrocław, 2006, s. 170; obliczenia własne na podstawie: *Wyniki wyborów parlamentarnych* www.stat.fi, 28.12.2007.

Ostatnie wybory do fińskiego parlamentu, mające miejsce w marcu 2007 roku, były wielkim sukcesem opozycyjnej Koalicji Narodowej i jej lidera Jyrki Katainena, która zdobyła kosztem rządzącej koalicji 10 miejsc w parlamencie więcej niż po wyborach 2003 roku. Vihreä Liitto uzyskała poparcie 8,5% wyborców, a tym samym jej liczba deputowanych ponownie wzrosła, tym razem do 15 (co było najlepszym wynikiem partii w historii jej uczestnictwa w wyborach parlamentarnych). Co zaskakujące, liderka partii Zielonych, Tarja Cronberg, straciła swoje miejsce w Eduskundzie, przegrywając rywalizację w małym okręgu wyborczym – Północnej Karelii. Rozpoczęte na początku kwietnia 2007 r. rozmowy koalicyjne doprowadziły do sformowania nowego gabinetu, na czele którego stanął Matti Vanhanen z Partii Centrum. Poza

nią w składzie rządzącej koalicji znalazły się także Koalicja Narodowa, Liga Zielonych (VIHR) i Szwedzka Partia Ludowa. Co ciekawe, wśród 20 członków rządu znajduje się aż 12 kobiet, co sprawia, że jest to pierwszy fiński rząd z przewagą kobiet. Zgodnie z ustaleniami koalicyjnymi Zieloni obsadzili 2 ministerstwa: Ministerstwo Sprawiedliwości przypadło Tuuji Brax a Ministerstwo Pracy – Tarja Cronberg.

WYBORY LOKALNE

WYBORY DO RAD MUNICYPALNYCH odbywają się w Finlandii co cztery lata, w czwartą niedzielę października. Od początku 2005 roku Finowie wybierają 416 radnych i dodatkowo 16 radnych w okręgu obejmujących obszar Wysp Alandzkich. Wcześniej, do końca 2004 roku, do zdobycia na terytorium kontynentalnej Finlandii było 12 mandatów więcej²³. Liczba wybieranych deputowanych zależy od liczby ludności zamieszkującej dany obszar. Liczbę wybieranych radnych zgodnie z postanowieniami Aktu o Lokalnym Samorządzie (365/1995) przedstawia tabela 2.

Tabela 2. Liczba radnych municypalnych wybierana w wyborach lokalnych w Finlandii

Liczba mieszkańców	Liczba wybieranych radnych
do 2 000	17
2 001–4 000	21
4 001–8 000	27
8 001–15 000	35
15 001–30 000	43
30 001–60 000	51
60 001–120 000	59
120 001–250 000	67
250 001–400 000	75
powyżej 400 000	85

Źródło: www.vaalit.fi/15522.htm, 28.12.2007.

W wyborach lokalnych, z pewnymi sukcesami głównie w dużych miastach, Zieloni samodzielnie startują od 1988 roku (zob. tabela 3 i 4). Głównymi celami na poziomie lokalnym są dla nich: budowa przestrzeni społecznej zgodnie z wyznacznikami

²³ Wybory do Rad Miejskich, www.vaalit.fi/15522.htm, 28.12.2007.

stabilnego i zrównoważonego rozwoju, ograniczenie nadmiernie szkodliwego dla środowiska transportu, rozwój komunikacji publicznej, promocja współpracy pomiędzy wolontariuszami i organizacjami samorządowymi w dziedzinie: edukacji, ochrony zdrowia, transportu i planowania przestrzeni publicznej²⁴.

Tabela 3. Poparcie dla Ligi Zielonych (VIHR) w wyborach lokalnych w Finlandii w latach 1984–2007

Wybory	Liczba uzyskanych głosów	% poparcia	Liczba zdobytych mandatów
2004	175 933	7,4%	314
2000	171 707	7,7%	338
1996	149 334	6,3%	291
1992	184 787	6,9%	b.d.
1988	61 581	2,3%	b.d.
1984	76 441	2,8%	b.d.

Źródło: obliczenia własne na podstawie: www.stat.fi, 28.12.2007.

Poparcie dla Ligi Zielonych w wyborach municypalnych rosło i malało na zmianę z każdą kolejno przeprowadzaną elekcją. Rosło w latach 1992 i 2000, malało natomiast w latach 1988, 1996 i 2004. Co ciekawe, nie miało to żadnego związku z sytuacją panującą na arenie parlamentarnej i rządowej (tworzenie koalicji rządzącej bądź pozostawanie w opozycji na szczeblu krajowym nie miało przełożenia na wyniki partii na poziomie lokalnym).

Jak do tej pory wynik Zielonych z października 2000 roku był ich najlepszym osiągnięciem na szczeblu lokalnym. Partia uzyskała wtedy 7,7% głosów, co dało jej odpowiednio 338 miejsc w samorządach (w porównaniu z 1996 rokiem nastąpił wzrost o 1,4%, co dało odpowiednio 47 mandatów więcej). Wzrost poparcia dla Zielonych zanotowano w znacznej części kraju, szczególnie w części centralnej. W Helsinkach Zieloni uzyskali rekordowy wynik 23,5% poparcia w stosunku do 18,4% z 1996 r. Oznaczało to, że stali się oni wtedy drugą co do wielkości siłą w mieście, zaraz po konserwatystach 29%, pozostawiając w tyle socjalnych demokratów, którzy uzyskali 20,4% głosów (zob. tabela 3). Godny podkreślenia jest fakt, że nie był to rezultat jednorazowy. Praktycznie od 1992 roku partia regularnie zajmowała trzecie (bądź jednorazowo drugie) miejsce, zaraz za dwoma największymi partiami – Koalicją Narodową i Partią Socjaldemokratyczną, nigdy nie schodząc poniżej granicy 44 tys. głosów.

²⁴ *Historia fińskich Zielonych*, www.vihreat.fi/en/node/909, 28.12.2007.

Tabela 4. Wyniki wyborów lokalnych w Helsinkach w latach 1992, 1996, 2000 i 2004 (w nawiasie zajęte miejsce)

Partia	1992 r.	1996 r.	2000 r.	2004 r.
Partia Socjaldemokratyczna – SDP	59 405 (2)	56 507 (2)	46 722 (3)	61 133 (2)
Partia Centrum – KESK	8 733 (6)	9 075 (6)	10 529 (6)	14 084 (6)
Koalicja Narodowa – KOK	60 801 (1)	66 369 (1)	66 089 (1)	73 530 (1)
Przymierze Lewicowe – VAS	22 185 (5)	18 833 (5)	18 685 (4)	23 199 (4)
Liga Zielonych – VIHR	44 467 (3)	45 021 (3)	53 760 (2)	51 820 (3)
Szwedzka Partia Ludowa – SFP	23 541 (4)	21 842 (4)	17 369 (5)	19 743 (5)

Źródło: obliczenia własne na podstawie: www.stat.fi, 28.12.2007.

W ostatnio przeprowadzonych wyborach lokalnych w 2004 roku Liga Zielonych uzyskała średnio 7,4% poparcia i obsadziła 314 miejsc w radach.

WYBORY DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

OD MOMENTU PRZYSTĄPIENIA FINLANDII do struktur Unii Europejskiej w 1995 roku, przeprowadzono na jej obszarze jak do tej pory trzy elekcje do Parlamentu Europejskiego. W pierwszych fińskich, bezpośrednich wyborach europejskich w 1996 r., w których do zdobycia było 16 miejsc, Liga Zielonych zdobyła jeden mandat, który przypadł Heidi Hautali.

Trzy lata później, w 1999 roku, w kolejnych wyborach, Zieloni uzyskali rekordowy, jak do tej pory wynik, 13,4% poparcia, co w efekcie dało im dwa mandaty. Jeden z nich przypadł ponownie Heidi Hautali, drugi natomiast Matti'emu Wuori. Jak pisze Jukka Nevakivi, jeden ze współautorów *Historii politycznej Finlandii*, wpływ na ten sukces miała skandalicznie niska, jak na fińskie standardy frekwencja wyborcza, która kształtowała się na poziomie 31% – przy 60% w roku 1996 i 41% w 2004 roku²⁵.

W ostatniej elekcji przeprowadzonej w 2004 roku, w której na skutek przystąpienia do UE 10 nowych państw członkowskich, zmieniono liczbę mandatów przypadających poszczególnym krajom (Finlandii odebrano 2 miejsca w Europarlamencie), Liga Zielonych, podobnie jak w 1996 roku, zdobyła jeden euromandat, który uzyskał Hassi Satu²⁶.

²⁵ O. Jussila, S. Hentilä, J. Nevakivi, *Historia polityczna Finlandii 1809–1999*, Kraków 2001, s. 388.

²⁶ *Wyniki wyborów do Europarlamentu*, www.stat.fi/tk/he/vaalit/vaalit2004eur/index_en.html, 28.12.2007.

Tabela 5. Wyniki wyborów do Europarlamentu na terenie Finlandii w latach 1996–2004

Partia	1996		1999		2004	
	Liczba zdobytych głosów	% poparcia	Liczba zdobytych głosów	% poparcia	Liczba zdobytych głosów	% poparcia
KESK	b.d.	24,4%	264 610	21,3%	387 217	23,4%
SDP	b.d.	21,5%	222 372	17,9%	350 525	21,1%
KOK	b.d.	20,2%	314 302	25,3%	392 771	23,7%
VAS	b.d.	10,5%	113 049	9,1%	151 291	9,1%
VIHR	b.d.	7,6%	166 468	13,4%	172 844	10,4%
RKP	b.d.	5,8	84 476	6,8%	94 421	5,7%

Źródło: obliczenia własne na podstawie: www.stat.fi, maj 2007.

WYBORY PREZYDENCKIE

ZGODNIE Z POSTANOWIENIAMI FIŃSKIEJ KONSTYTUCJI wybory prezydenta Finlandii odbywają się co sześć lat, w głosowaniu bezpośrednim, w trzecią niedzielę stycznia. Do zwycięstwa niezbędne jest zdobycie ponad 50% głosów wyborców biorących udział w głosowaniu. Gdy żaden z kandydatów nie zdobędzie wymaganej większości, dwa tygodnie po pierwszej turze odbywa się druga tura wyborów, w której biorą udział dwaj kandydaci z największym poparciem uzyskanym w pierwszej turze wyborów. Dopuszczalne jest tylko dwukrotne sprawowanie urzędu prezydenta²⁷.

Elekcja przeprowadzona w 2000 roku była dla Zielonych wyjątkowa, gdyż po raz pierwszy w historii wystawili oni swojego kandydata. Haidi Hautala (będąca w tym czasie również posłanką w Parlamencie Europejskim) zdobyła 100 740 (3,29%) głosów, co było 5. rezultatem pierwszej tury wyborów. Do drugiej tury przeszli kandydaci popierani przez Partię Socjaldemokratyczną – Tarja Halonen (1 224 431 głosów – 40%) i Partię Centrum – Esko Aho (1 051 159 głosów – 34,4%). Ostatecznie w drugiej rundzie zwyciężyła Tarja Halonen zdobywając poparcie prawie 52% biorących udział w głosowaniu i została pierwszą kobietą sprawującą ten urząd w Finlandii. Jej sukces wyborczy był wynikiem dwóch czynników: wysokiej, ponad

²⁷ Wybory prezydenckie, www.vaalit.fi/15505.htm, 28.12.2007.

80% frekwencji i chęci kobiet fińskich, zamieszkujących głównie południowe rejony kraju do oddania głosu na przedstawicielkę swojej płci²⁸.

Tabela 6. Wyniki pierwszej i drugiej tury wyborów prezydenckich w Finlandii w roku 2000

Kandydat	Partia	Liczba zdobytych głosów w I turze	% zdobytych głosów	Liczba zdobytych głosów w II turze	% zdobytych głosów
T. Halonen	SDP	1 224 431	40,03%	1 644 532	51,6%
E. Aho	KESK	1 051 159	34,36%	1 540 803	48,4%
R. Ousukainen	KOK	392 305	12,83%	—	—
E. Rehn	SFP	241 877	7,91%	—	—
H. Hautala	VIHR	100 740	3,29%	—	—
Pozostali	—	48 348	1,58%	—	—

Źródło: obliczenia własne na podstawie: www.stat.fi, 28.12.2007.

W 2006 roku partia Zielonych ponownie wystawiła swojego kandydata w wyścigu do prezydentury, i ponownie była nią Heidi Hautala (tym razem od 2003 roku, po raz drugi, zasiadała w fińskim parlamencie), która osiągnęła bardzo zbliżony wynik co w roku 2000–105 248 głosów (3,49%), co tym razem dało jej 4. miejsce w wyborach. Walcząca o reelekcję Tarja Halonen nie zdołała zwyciężyć w pierwszej turze, zdobywając 46,31% głosów. Co nie udało jej się osiągnąć 15 stycznia 2006 r. osiągnęła 2 tygodnie później pokonując w drugiej turze kandydata Koalicji Narodowej Sauli Niinisto (725 866 głosów w pierwszej turze i 1 517 947 głosów w drugiej). Co ciekawe, rezultat urzędującej pani prezydent był prawie identyczny jak ten ze zwycięskiej drugiej tury z 2000 roku (1 644 532 w 2000 r. i 1 630 980 w 2006 r.)²⁹.

Tabela 7. Wyniki pierwszej i drugiej tury wyborów prezydenckich w Finlandii w roku 2006

Kandydat	Partia	Liczba zdobytych głosów w I turze	% zdobytych głosów	Liczba zdobytych głosów w II turze	% zdobytych głosów
T. Halonen	SDP	1 397 030	46,3%	1 630 833	51,8%
S. Niinisto	KOK	725 866	24,1%	1 517 947	48,2%
M. Vanhanen	KESK	561 990	18,6%	—	—

²⁸ O. Jussila, S. Hentilä, J. Nevakivi, *Historia polityczna Finlandii 1809–1999*, Kraków 2001, s. 384.

²⁹ *Wybory prezydenckie w Finlandii 2006*, http://en.wikipedia.org/wiki/Finnish_presidential_election%2C_2006, 28.12.2007.

Kandydat	Partia	Liczba zdobytych głosów w I turze	% zdobytych głosów	Liczba zdobytych głosów w II turze	% zdobytych głosów
H. Hautala	VIHR	105 248	3,5%	–	–
T. Soini	True Finns	103 492	3,4%	–	–
Pozostali	—	123 175	4,0%	–	–

Źródło: obliczenia własne na podstawie: www.stat.fi, 28.12.2007.

PODSUMOWANIE

PODSUMOWUJĄC WYNIKI FIŃSKICH ZIELONYCH uzyskane na przestrzeni prawie dwudziestu lat, we wszelkiego rodzaju elekcjach, warto zwrócić uwagę na dwa aspekty:

Po pierwsze, potwierdza się często głoszona teza o dużo większym poparciu partii ekologicznych uzyskiwanych w dużych miastach niż na obszarach mniej zurbanizowanych (porównaj tabela 4 i 8)³⁰. Wyniki osiągnięte przez VIHR na terenie miasta stołecznego przeważnie były około dwukrotnie lepsze niż średni rezultat uzyskany w całym kraju. Natomiast na obszarach słabo zurbanizowanych i wiejskich, głównie na północy kraju wyniki Zielonych były dwu a nawet trzykrotnie słabsze niż średnia ogólnokrajowa.

Tabela 8. Porównanie wyników w wyborach lokalnych uzyskanych przez Ligę Zielonych – VIHR na terenie Helsinek, obszarów mocno, średnio i słabo zurbanizowanych

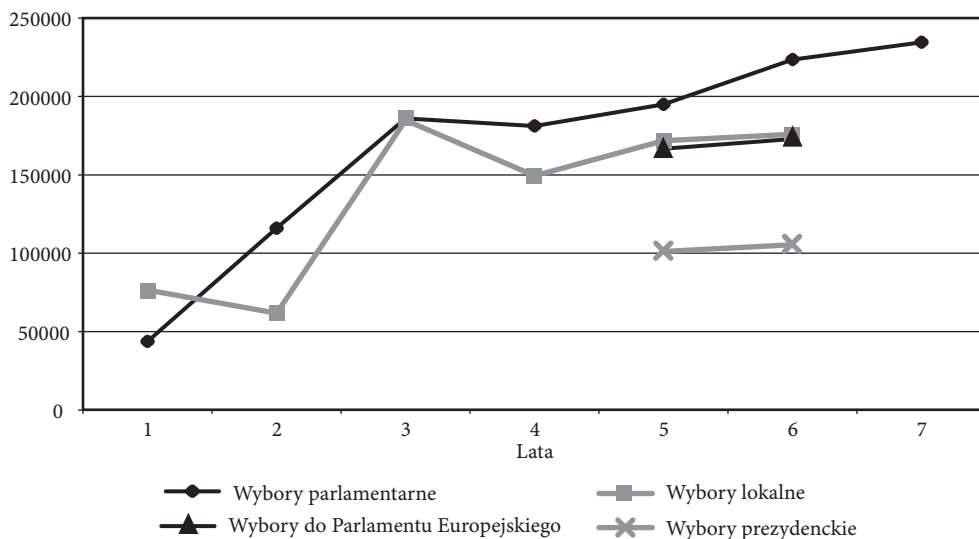
Wybory	Helsinki	Obszar mocno zurbanizowany	Obszar średnio zurbanizowany	Tereny wiejskie	Średnia w całym kraju
Do Parlamentu Europejskiego – 1999 r.	26,8%	17,6%	8,4%	5,3%	13,4%
Do Parlamentu Krajowego – 2003 r.	18,4%	10,7%	4,5%	2,9%	8,0%
Do Parlamentu Europejskiego – 2004 r.	20,9%	13,4%	6%	4%	10,45

Źródło: obliczenia własne na podstawie: www.stat.fi, 28.12.2007.

³⁰ T. Poguntke, *New Politics and Party System: the Emergence of a New Type of Party?*, „West European Politics”, vol. 24, no 1, s. 81.

Po drugie, liczba głosów oddanych na VIHR we wszystkich wyborach przeprowadzanych na terenie Finlandii powoli, ale systematycznie rośnie. Największe wartości (w liczbach bezwzględnych) partia osiąga w wyborach do parlamentu krajowego i do rad municypalnych, najmniejsze zaś (prawie dwukrotnie niższe) w wyborach prezydenckich (zobacz wykres 1 i załącznik 2).

Wykres 1. Poparcie dla Ligi Zielonych – VIHR – w Finlandii
Liczba zdobytych głosów – liczby bezwzględne

Załącznik 1. Wykaz skrótów największych fińskich partii politycznych

- KESK** – Center Party of Finland – Keskustapuolue – Partia Centrum
SDP – Social Democratic Party of Finland – Sosialidemokraattinen Puolue – Partia Socjaldemokratyczna
KOK – National Coalition Party – Kansallinen Kokoomus – Koalicja Narodowa
VAS – LEFT – Left Wing Alliance – Vasemmistoliitto – Przymierze Lewicowe
VIHR – THE GREENS – Green League – Vihrea Liitto – Liga Zielonych
RKP – Swedish People’s Party in Finland – Svenska Folkpartiet – Szwedzka Partia Ludowa
SMP – Finnish Rural Party – Suomen Maaseudun Puolue – Wiejska Partia Finlandii
SKL – Christian League of Finland – Suomen Kristillinen Liitto – Chrześcijański Związek Finlandii
LKP – Liberal Party – Liberaalinen Kansanpuolue – Liberalna Partia Ludowa

**Załącznik 2. Geograficzny rozkład poparcia dla Ligii Zielonych –
VIHR w Finlandii, na przykładzie wyborów do Parlamentu Europejskiego
w 1999 roku**

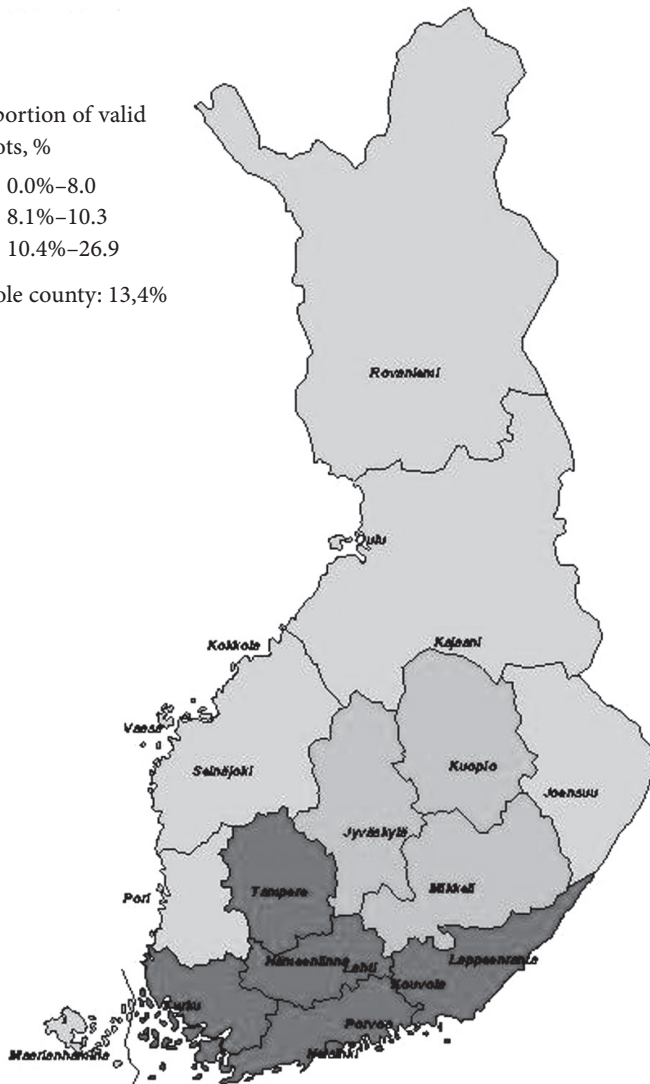
Proportion of valid
ballots, %

0.0%–8.0

8.1%–10.3

10.4%–26.9

Whole county: 13,4%

SUMMARY

ALMOST THREE DECADES have passed since the first Green Parties emerged in western Europe, yet in Poland authors concerned with political parties and party system have not taken interest in the matter. Apart from a few exceptions, it is impossible to find a valuable Polish discourse entirely devoted to the European Green Parties. The published articles usually include Green Parties in the existing party system, however they do not devote to them enough attention. It is not the author's wish to fill in that gap, the paper's topic and length do not allow it.

The article presents the history, structure, financing and program evolution of the Finish Green Party. The main focus is on the Party's position in the country's electoral market. All the elections, parliamentary, presidential, municipal and to the European Parliament, since 1983 till the present day have been thoroughly discussed, whereas the elections in which either the Green Party participated or strongly supported candidates have been stressed. The article is enhanced with tables and diagrams which make the paper clear and comprehensible. In the end, the author sums up and draws interesting conclusions based on the mentioned data.